

Emnenr. 12.

Fylke: Aust-Agder

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Vegårsdal

Emne: Gamal engkuller

Bygdelag.

Oppskr. av: Knocastropet

Gard:

(adresse): N.E.G.

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Heimelsmann: Tellef Lundén, f. 1876 i Lunden
og bonde dr.

1. Den dyrka marken hette innjordet.
Utanfor den låg utjordet, som var
slåttemark. Utjordet og innjordet var
jordet.

Utanfor jordet var skauen med skau-
slått.

egret er eit visst stykke jord som har
nøre berøken og som ligg i eit stykke
og som er fast mark. Den hadde vffrost
vann, og ofte ekre den som berant den.
På Lunden har dei jousegra og olse-
gra.

eit tilsvarende stykke på ~~no~~ myr
hette inn dug. I Lunden har dei
Tallektdugen.

egre var dug kinnene vera både åker og
dug.

Det hette å legge igjen, eit gjemlegg.
I. h. kjente ikkje dei kvalitetsnem-
ningane av den typen som er nemnd.
Det vissaste er vull, ne, som det er
vanskeleg å få full greie på. Vull er

alltid ein bakke; ein tunk kan såleis aldri vera ein vull, men egre kan vera vull.

T. L. sa jancvel at egra var vull når ho ikkje var åker. Men det var vull også i utjordet også. ~~Vatten~~ Vollen har tydeligvis vore gjerd i eldre tid, likevel vallhøyet i motsetning til skauhøyet. Så, for skiphekrinnet, kan vollen ha vore alle unga i jorden (inn- og utjordet). - I Lunden er det ein del av garden som heiter Suraivallane - det er små ungstykker med fjellknauer i mellom.

Eg fekk ikkje tak i andre høgnemningar ein vallhøy og skauhøy. Det var eit gras du kalla vallpant som gjorde vallhøyet så gjøvt.

Skanslatten var både myrslett og holelett. Dei hole heite også i jorden. Dei slaktejorde og i slaktehole høyrdest ut til å vera same tingen.

Dei slo aldri med stuttvot, kotteje i skauen eller heime.

2. Det var vanlig at dei måtte rydda utjordet om våren for danielv og kvist, men det var ikkje mykje dei brukte gjera slik i kunden. Kvisten og danielv kasta dei inn i skauen.

Det var mindre aktuelt å rydda kvist i innjordet. Men dei rydda stein der; den kasta dei på røysa. Dei gjødsla alltid innjordet om høsten på tjåstubbene. Dei innstirka restene av dette måtte dei raka bort om våren.

Utstiltene vart det gjort like med slik

3. T. L. sa først at dei ikkje hadde noko råd mot mosen, det første og minnest.

unga mätte smies. Tinnare kom han på at oske skulle vera bra mot mossen.

4. Du har brukt diker så lenge J. L. kan minnast. I fast mark hadde dei skindiker som du også kalla kistediker. I myr brukte du slepedike. Så la dei ~~slepedike~~ lange sleper ned sida av kvarandre, slik at det vart løp i mellom.

Ukjent at nokon har vatna unga.

5. Du gjødsla ikkje unga om våren, bare om hausten. Sjå 2.

Unga fekk den gjødsla som var tre omra-
der ihergjødsla. Det vanlege var at
somsnargjødsla kom på unga. Det kjemmer
vera toppen 1/5 av alle gjødsla.

Du ville helst å ha sænegjødsel på
unga.

J. L. kan ikkje ~~segja~~ segja kor stort
unga vart gjødsla.

6. Det var omtrent halvparten av unga
som vart gjødsla ~~et~~ kvart år, men J. L.
kjemmer ikkje nokso namn på den ~~unga~~
den delen av unga som hadde fått gjødsla.

7. "Ja, du prøvde å utnytte den selte-
trekken, du kalte." J. L. kjemmer også
ordet dola, f; det er ein plass der det
er eit vasssig, same hva slag vatn det
er.

Du gjorde av og til ~~et~~ litt for å spreia
selte-trekken, men det var lite brukt.

Likil spurt om plassering av åkeren.

8. Du gjødsla unga om hausten på gjødsel-
ben.

J. L. kan hugsa at du kjørte ut gjødsla
med mokale. Far hans var ein av dei
første derifrø som fekk hjul med

jernskoring. Men då var det nokre som hadde hjul utan skoring. Dei hadde fått hjul med jernskoring i händen for T.L. vart fått, kring 1870-73. Men det er så bekket i händen, så dei kjørte med moshle ei tid etter dei hadde fått desse hjula. Dei spreidde med hærnesmidde jerngreip i den første tida T.L. kan hinga. Det vart ei plassemann under händen som hadde ei greip av tre. Trimane var av tre og felt nun i eit hovud.

Greipa hadde møkkgreip.

Det høvde dei hogg ned i bjørk, slo ei drau for og kjørte over unga for å smulke gjæbla.

T.L. kjemur ikkje nokso namn på denne "hovva".

9. Det var almindelig at krektira fekk gå litt i unga om våren, men ikkje lenge. 14 dagar var i lengste laget. Om hausten vart det beitt på tå, og då vart alt beitt. Dei beitte også dei skandlættene som ikkje skulle slåast - dei slo skandlættene fredskvort år - men gjatte òg dei andre.

Vårbeitet var lite skade, men det var varstelig i hovna òg den det.

10. Dei ~~teit~~ beite unga om våren ut på Jøysøen.

11. Dei jamna ut denne gjæbla om våren under ryddinga.

Dei slo gjæbla ut med rive.

Dei hadde ikkje nokso sers namn på dette arbeidet.

12. Dei hadde sommarpjø den tida T.L. og røskena hans gjæble. Men då dei yngste vart for store til å gjæble, ~~gjæble~~ gjorde

dei av ein beuhage i skogen. Då tok dei kyrne
heim om natta, og har ikkje hatt sommar-
fjøs seinare.

Tommarpjøst kalla dei beihus.

Dei hadde to beihus, og dei lag mellom
innjerdet og utjerdet. Beit beihuss lag
austanfor garden og eit vestanfor. Dei
gj'atte nemleg ei vike austanfor og ei
vike vestanfor.

Krøtera gjekk laust i beihuset. Kyrne
gjekk på gjødsel, og dei tok den ikkje
eit for om varen. Dei strøtte med tøy-
mjugg og fjellmoss, dessutan var det
mye bøs av skauhöiget. Det var ikkje
vanleg å skjera einstakke til bøs i beihuset.

Det heite bøs, n og å böse

13. Kyrur ikkje til at nokon har hatt
krøtera i umhegning om natta.

14-18. Ukjent.

19. T. L. Kyrur desse orda:

nepetro, kaltro, n. Det lög i kanten av
ein åker.

ei stad er det same som eit bühäfte.

Det er ein stad der ein koker med krøtera
i middagstid. Det måtte vera vaktu dr.

Bühäfte hadde namn:

Tøndagsheftet med vatnet, Reikedalsheftet,
Svøeheftet, Heftetjounheftet, Langvannus-
heftet, Mjånefjounheftet.

T. L. meiner at stiel sygt sætr.

20. Ukjent.

21. Dei rekna oska for å vera god gjødsel,
den var god mot mossen. Det var vanleg
å samle oska og bruke den til gjødsel.